

شهر سوخته؛ پیشرفته‌ترین تمدن جهان

شهر سوخته یکی از مهم‌ترین محوطه‌های باستان‌شناسی ایران است که قدمتی بیش از ۵۰۰۰ سال دارد. کاوش‌های انجام‌شده در این شهر آثار شگفت‌انگیزی را آشکار کرده که نشان‌دهنده دانش پیشرفته ساکنان آن در حوزه‌های مختلف است. یافته‌ها حاکی از آن است که مردم این شهر در علوم پزشکی، برنامه‌ریزی شهری و هنر دارای مهارت‌های خارق‌العاده‌ای بوده‌اند. شهر سوخته در ژوئن ۲۰۱۴ در فهرست میراث جهانی یونسکو به ثبت رسید.

موقعیت شهر

شهر سوخته در استان سیستان و بلوچستان در جنوب‌شرقی ایران قرار دارد. این منطقه بر روی تپه‌های شنی مرتفعی با ارتفاع ۱۲ تا ۱۸ متر واقع شده و بین رودهای هامون و هیرمند قرار دارد. آسان‌ترین راه دسترسی به این منطقه از طریق هوایی است، زیرا نزدیک‌ترین فرودگاه در فاصله ۶۰ کیلومتری آن قرار دارد.

اکتشافات مهم در شهر

یافته‌های شگفت‌انگیز در شهر سوخته، پیشرفت‌های فرهنگی و علمی مردم آن را آشکار می‌کند. در ادامه، برخی از کشفیات این تمدن آورده شده است که هر بیننده‌ای را در حیرت فرو می‌برد.

جراحی مغز

کشف مجسمه یک دختر در شهر سوخته نشان‌دهنده نخستین نمونه شناخته‌شده از جراحی مغز برای درمان هیدروسفالی است. بخشی از مجسمه او با دقت برداشته شده تا فشار روی مغز کاهش یابد. کارشناسان بر این باورند که او پس از این عمل، چندین ماه زنده مانده است.

چشم مصنوعی

قدیمی‌ترین چشم مصنوعی جهان در قبر یک زن جوان حدوداً ۳۰ ساله کشف شد. این چشم از مواد طبیعی ساخته شده و نشان‌دهنده دانش پیشرفته پزشکی در شهر سوخته است.

پویانمایی (انیمیشن)

در شهر سوخته، ظرف سفالی‌ای کشف شده که قدیمی‌ترین نمونه پویانمایی را نشان می‌دهد. این طرح شامل پنج تصویر متوالی از یک بز است که به سمت درختی حرکت کرده و از برگ‌های آن تغذیه می‌کند. این اثر، قدیمی‌ترین نمونه انیمیشن در تاریخ به‌شمار می‌رود.

تخته نرد

باستان‌شناسان در یکی از قبرهای شهر سوخته، قدیمی‌ترین تخته نرد جهان را همراه با ۶۰ مهره آن کشف کردند. این بازی باستانی نشان‌دهنده وجود فرهنگ تفریحی در شهر سوخته و ارائه تصویری از سبک زندگی مردم آن است.

خطکش اندازه‌گیری

یکی از قدیمی‌ترین خطکش‌های جهان، با دقت نیم میلی‌متر، در شهر سوخته کشف شد. دقت این ابزار، مهارت صنعتگران و دانش پیشرفته اندازه‌گیری در این شهر را نشان می‌دهد که حتی در استانداردهای امروزی نیز تحسین‌برانگیز است.

سیستم لوله‌کشی

کاوش‌ها لوله‌هایی را در زیر زمین کشف کرده‌اند که به نظر می‌رسد بخشی از یک سیستم تأمین آب یا فاضلاب بوده باشد. وجود چنین زیرساختی بیانگر برنامه‌ریزی پیشرفته شهری در این شهر است که در شهرهای باستانی کمتر دیده می‌شود.

مهرهای تخت و استوانه‌ای

مهرهای تخت و استوانه‌ای یافت‌شده در شهر سوخته برای علامت‌گذاری کالاها و اسناد استفاده می‌شدند و نشان‌دهنده روابط تجاری گسترده این شهر با تمدن‌هایی مانند جیرفت است.

لوح حسابداری

یکی از قدیمی‌ترین نمونه‌های لوح حسابداری در شهر سوخته کشف شده است که اطلاعاتی درباره فعالیت‌های اقتصادی این شهر ارائه می‌دهد. این لوح دارای علامت‌های خطی برای مشخص کردن نوع کالاهای حمل‌شده و نشانه‌های مستطیلی برای تعیین مقدار آنهاست.

به دلیل این کشفیات شگفت‌انگیز، شهر سوخته با نام‌های مختلفی شناخته می‌شود که بازتاب دهنده میراث چندوجهی آن است. به دلیل آثار هنری برجسته‌ای که در آن کشف شده، از آن به عنوان «شهر هنر» یاد می‌شود، و به سبب دستاوردهای علمی به‌ویژه در پزشکی، آن را «شهر علم» می‌نامند. همچنین، نبود دیوارهای دفاعی در این شهر و فقدان سلاح در میان اشیای کشف‌شده نشان‌دهنده همزیستی مسالمت‌آمیز ساکنان آن با دیگر سکونتگاه‌های اطراف است، که به آن لقب «شهر صلح» را داده است.

دلایل افول شهر

دلایل زوال ناگهانی شهر سوخته همچنان نامشخص است، اما تحقیقات باستان‌شناسی نشان می‌دهد که عوامل محیطی در این امر نقش داشته‌اند. تغییرات آب‌وهوایی و کاهش منابع آبی

احتمالاً باعث کاهش تولیدات کشاورزی و دامپروری شده و در نهایت به مهاجرت جمعیت انجامیده است.

نتیجه‌گیری

در مجموع، شهر سوخته گواهی بر نبوغ و پیشرفت فرهنگی تمدن ایران باستان است. کشفیات این شهر، جامعه‌ای را نشان می‌دهد که در زمان خود به طرز شگفت‌انگیزی پیشرفته بوده و در حوزه‌هایی همچون پزشکی، برنامه‌ریزی شهری، صنعتگری و هنر دستاوردهای قابل‌توجهی داشته است. با ادامه تحقیقات، شهر سوخته همچنان منبع مهمی برای درک تاریخ بشر باقی می‌ماند و بینشی ارزشمند از توانایی‌های فکری و فناوری جوامع باستانی ارائه می‌دهد.